

Varikkovalmistelun jatkaminen ja junakalustohankinnan siirtäminen (VAKAVA-projekti)

454/02.08.02/2020 [VAKAVA-projekti, Varikko- ja kalustohankinnan valmistelu]

Hallitus § 126

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija Osastonjohtaja Tero Anttila p. 050 555 2932 ja
sopimuspäällikkö Tuomo Lankinen p. 040 662 1099

Tausta

HSL:n tilaaman lähijunaliikenteen matkustajamäärät olivat voimakkaassa kasvussa Kehäradan valmistumisen jälkeen vuosina 2015-2019. Tämän johdossa HSL:ssä ryhdyttiin valmistelemaan uutta lähijunahankintaa sekä suunnittelemaan sitä varten varikkokapasiteetin lisäämistä. Tähän liittyen HSL:n hallitus on aikaisemmin tehnyt seuraavat päätökset:

HSL:n hallitus päätti 26.11.2019 § 123:

- a) käynnistää lähijunaliikennekaluston hankintaa valmistelevat toimenpiteet yhdessä Junakalustoyhtiön kanssa
- b) valtuuttaa toimitusjohtajan määrittelemään, organisoimaan ja tilaamaan tarvittavat selvitykset liittyen hankintatapaan, varikoihin sekä junien ominaisuuksiin, lukumäärään ja toimitusaikatauluun
- c) valtuuttaa toimitusjohtajan neuvottelemaan kuntien kanssa junahankinnan edellyttämästä varikkoratkaisusta
- d) että junahankinnan käynnistämistä ja varikkoratkaisua koskevat hankepäätösesitykset tuodaan hallituksen käsiteltäväksi vuoden 2020 loppuun mennessä.

Koronapandemian (epävarmuus matkustajamääräskenaarioista) sekä varikon paikan epävarmuudesta johtuen HSL:n hallitus päätti 6.10.2020 § 162, että:

- a) junahankinnan käynnistämistä ja varikkoratkaisua koskevat hankepäätösesitykset tuodaan hallituksen käsiteltäväksi vuoden 2021 loppuun mennessä
- b) valmistelua jatketaan muuten alkuperäisen päätöksen mukaisesti
- c) HSL edistää varikkoon liittyviä asioita kuntien suuntaan.

Johdanto

HSL:n hallituksen 26.11.2019 § 123 päätöksen jälkeen HSL:ssä käynnistettiin lähijunaliikenteen varikko- ja kalustohankinnan valmisteluprojekti (VAKAVA-projekti), jonka tavoitteena oli tehdä tarvittavat selvitykset sekä luoda edellytykset sille, että varsinainen hankesuunnittelu voidaan käynnistää.

VAKAVA-projektin avainkysymyksiksi ja kriittisiksi lähtökohdiksi määritettiin 1) varikot ja niiden sijainti, jotka vaikuttavat hankittavan junakaluston ominaisuuksiin, sekä 2) luotettavat matkustajamääräennusteet, jotka määrittävät hankittavan junakaluston määrän.

Jotta junahankinnan käynnistämistä ja varikkoratkaisua koskevat hankepäätösesitykset voidaan tuoda HSL:n hallituksen käsiteltäväksi, tulee edellä mainittuihin avainkysymyksiin olla vastaukset.

Varikoiden tilanne

MAL2019-sopimukseen on kirjattu, että ”Kunnat ja HSL ratkaisevat yhteistyössä Väyläviraston kanssa tarvittavien lähijunaliikenteen uusien varikoiden sijoittumisen Rantaradan, Kehäradan ja Pääradan suunnissa ja laativat tarvittaville selvityksille ja toteuttamiselle uusien junien hankintatarpeen huomioonottavan aikataulun. Kunnat laativat yhteistyössä Väyläviraston kanssa tarpeelliset suunnitelmat varikoiden toteuttamiseksi sekä ratkaisevat varikoiden toteuttajan, suunnittelijan, rakentajan ja omistuksellisen rakenteen. Sijaintikunnat laativat varikoiden vaatimat maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset kaavat.”

Kunnat, HSL ja Väylävirasto eivät kuitenkaan ole saaneet vielä ratkaistua tarvittavien varikoiden sijainteja MAL-sopimuksen mukaisesti. Väylän varikkoselvityksen mukaista varikkokokonaisuutta ei ole otettu huomioon kaavoituksessa riittävällä tarkkuudella.

Kuntien tulee osoittaa ensimmäisen kunnossapitovarikon sijainti ja varmistaa varikon toteutusaikataulu ennen kuin junakaluston hankinta voidaan käynnistää.

Kunnat ovat kuitenkin päässeet yhteisymmärrykseen siitä, että varikoiden toteuttajatahona tulee toimimaan Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy. Junakalustoyhtiöllä on näin ollen edellytykset edistää varikkoihin liittyvää kokonaisuutta yhdessä HSL:n ja kuntien kanssa.

Hankittavan junakaluston määrä

Ennen koronapandemiaa alustava lisäkalustomäärä oli noin 30-40 junayksikköä 2020-luvun puolivälin jälkeen ja optioilla mahdollisesti hankittava toinen erä noin 20-30 junayksikköä 2030-luvulla.

Koronan aiheuttamat väliaikaiset muutokset ovat nähtävissä, mutta pitkän aikavälin pysyviä vaikutuksia ei ole vielä mahdollista arvioida riittävän tarkasti tällä hetkellä. Tämä tarkoittaa sitä, että nyt ei ole myöskään mahdollista määrittää luotettavasti hankittavan junakaluston määrää tai hankinnan aikajännettä koronan aiheuttamien epävarmuustekijöiden takia. Tuleva kalustotarve ja sen hankinta-aikataulu pystytään arvioimaan luotettavasti viimeistään siinä vaiheessa, kun koronapandemian aiheuttamat muutokset matkustamiseen tasaantuvat.

HSL:n on mahdollista varautua junaliikenteen kasvaviin matkustajamääriin tiettyyn pisteeseen asti myös ilman uuden junakaluston hankintaa, sillä nykyisten Sm5-junien alkusarjan peruskorjaukset alkavat arviolta 2020-luvun puolivälissä, jolloin on mahdollista kasvattaa matkustajakapasiteettia tekemällä muutoksia junien lay-outiin. HSL selvittää yhteistyössä Junakalustoyhtiön kanssa mahdollisuuksia matkustajakapasiteetin lisäämiseen junien peruskorjauksen suunnittelun yhteydessä.

Mikäli matkustajamääräskenaarioiden tarkentuessa huomataan, että hankittavan junakaluston määrä ei ole riittävän suuri herättämään junavalmistajien kiinnostusta, voidaan Sm5-junien matkustajakapasiteetin lisäämisellä ja/tai käytön tehostamisella sekä liikenteen sujuvoittamisella lykätä uuden junakaluston hankintaa myöhemmäksi. Junakalustoyhtiön alustava arvio junavalmistajien kanssa käytyjen markkinavuoropuhelujen perusteella on, että hankinnan peruserän tulisi olla kooltaan 30-40 junayksikköä. Tätä pienemmät määrät eivät välttämättä kiinnosta junavalmistajia tai ne eivät ole kustannuksiltaan järkeviä.

Kalustohankinnan lykkäminen tarkoittaa käytännössä Espoon kaupunkiradan liikennöinnin aloittamista nykyisellä kalustomäärällä. Kaupunkiradan laadukas liikennöinti nykyisellä kalustomäärällä edellyttää muun muassa sitä, että rata itsessään mahdollistaa liikennöintisuunnitelman mukaiset ajoajat. Matkustajamäärien kasvaessa on riski, että palvelutaso, mm. matkustusväljyys, ei ole täysin HSL:n tavoitteiden mukaista.

Yhteenveto

VAKAVA-projektilla ei ole tällä hetkellä edellä mainituista syistä edellytyksiä tuoda hankepäätösesityksiä HSL:n hallituksen käsiteltäväksi vuoden 2021 aikana.

Junakaluston hankinnan valmistelua ei ole tarpeen jatkaa ennen kuin on olemassa riittävä varmuus hankittavan junakaluston määrästä ja hankinnan ajankohdasta.

Varikkovalmistelua on tarpeen jatkaa Junakalustoyhtiön johdolla tiiviissä yhteistyössä HSL:n ja kuntien sekä Väyläviraston kanssa, jotta saadaan varmuus varikoiden sijainneista.

Ehdotus

Hallitus päättää

a) että junahankinnan käynnistämistä koskeva hankepäätösesitys tuodaan hallituksen käsiteltäväksi siinä vaiheessa, kun on olemassa edellytykset hankinnan käynnistämiseksi;

b) todeta, että HSL ja Pääkaupunkiseudun Junakalustoyhtiö Oy jatkavat varikkovalmistelua sekä edistävät varikkoon liittyviä asioita kuntien suuntaan; sekä

c) että HSL selvittää yhdessä Pääkaupunkiseudun Junakalustoyhtiö Oy:n kanssa sellaisia toimenpiteitä Sm5-junien matkustajakapasiteetin lisäämiseksi, käytön tehostamiseksi sekä junaliikenteen sujuvoittamiseksi, joilla pystytään tarvittaessa siirtämään uuden junakaluston hankintaa.

Päätös

Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.